

29 iunie 2010

V110 Nr. 318

Domnului Dumitru PULBERE,
Președinte al Curții Constituționale

Onorată Curte,

În conformitate cu prevederile art. 135 din Constituția Republicii Moldova, art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, Vă remitem, alăturat, sesizarea privind exercitarea controlului constituționalității Legii nr.119-XVIII din 18 iunie 2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

Reieșind din importanța deosebită a problemei abordate, solicităm examinarea prezentei sesizări în regim de urgență.

Anexă:

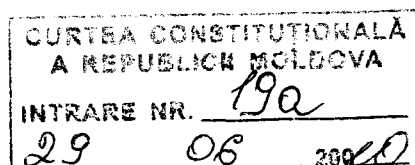
- Sesizarea privind exercitarea controlului constituționalității Legii nr.119-XVIII din 18 iunie 2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997;
- Copia Legii nr.119-XVIII din 18 iunie 2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte,

Deputați în Parlament

V. Stepaniuc

A. Ivanenkova

S E S I Z A R E

**privind exercitarea controlului constituționalității Legii
nr.119 din 18 iunie 2010 pentru modificarea
și completarea Codului electoral
nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997**

Prin prezenta sesizare, solicităm controlul constituționalității Legii nr.119 din 18 iunie 2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

În conformitate cu prevederile art.1 din Constituție, Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil, este **un stat de drept, democratic**, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valorile supreme și sunt garantate.

Potrivit dreptului constituțional, statul de drept poate fi definit ca statul organizat pe baza principiului separației puterilor în stat și urmărind prin legislația sa promovarea drepturilor și a libertăților inerente naturii umane, asigură stricta respectare a reglementărilor sale de către ansamblul organelor lui, în întreaga activitate.

Mecanismele și garanțiile juridice realizării statului de drept sunt inclusiv:

- **procedura riguroasă de modificare a Constituției;**
- **controlul constituționalității legilor;**
- controlul jurisdicțional al legalității activității administrației publice;
- organizarea unei justiții independente etc.

În această ordine de idei, una din condițiile principale de realizare a unui stat de drept și democratic, în care dreptatea și pluralismul politic reprezintă valorile supreme, **este stabilitatea prevederilor sau normelor (principiilor) constituționale**, fapt care se asigură printr-o procedură mai riguroasă de modificare a Constituției, în comparație cu celelalte categorii de acte legislative,

reprezintă garanția juridică realizării statului de drept și democratic.

Acest principiu constituțional, pînă la data intrării în vigoare a Legii nr.119 din 18 iunie 2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, a fost respectat pe deplin și de prevederile Codului electoral, care la capitolul „Referendumul” prevedea o procedură mai rigidă pentru referendumul constituțional.

Astfel, în conformitate cu prevederile art.142 din Codul electoral, referendumul republican se desfășoară în scopul exercitării puterii poporului și participării lui nemijlocit la conducerea și administrarea treburilor de stat. În funcție de natura juridică a problemelor supuse referendumului, referendumurile **republicane pot fi constituționale**, cînd sunt supuse propunerile privind revizuirea Constituției, **legislative**, cînd sunt supuse proiectele de legi sau unele prevederi ale acestora de o importanță deosebită și **consultative**, cînd sunt supuse problemele de interes național, în scopul consultării opiniei poporului asupra unor astfel de probleme.

În același timp, în conformitate cu prevederile art.168 din același act legislativ (în redacția veche), hotărârile se consideră adoptate prin referendum republican dacă pentru ea au votat majoritatea cetățenilor care au participat la referendum. În cazul în care referendumului se supune o lege constituțională, aceasta se consideră adoptată dacă pentru ea au votat cel puțin jumătate din numărul total al persoanelor înscrise în liste electorale. Iar în conformitate cu art.171, Comisia Electorală Centrală declară nevalabil referendumul republican dacă la el au participat mai puțin de 3/5 din numărul persoanelor înscrise în liste.

Așadar, prevederile Codului electoral totalmente corespundeau și respectau principiul stabilității prevederilor sau normelor constituționale, prevăzute de articolele nominalizate mai sus din Constituția Republicii Moldova și principiilor caracteristice unui stat democratic, unde deciziile se adoptă cu participarea majorității cetățenilor, **asigurînd o legitimitate mai mare a acestor decizii.**

Însă, odată cu modificările adoptate prin Legea nr.119 din 18 iunie 2010, a fost modificat art.168 și art.171 din Codul electoral, în rezultatul cărui fapt, numărul de voturi necesar pentru adoptarea deciziei în cadrul referendumului constituțional, a fost egalat cu numărul necesar pentru adoptarea deciziei în cadrul celorlalte două categorii de referendumuri republicane, iar numărul de participare a cetățenilor la referendumul constituțional, pentru ca acesta să fie considerat valabil, a fost micșorat pînă la 1/3. În aceste condiții, procedura de modificare a prevederilor sau normelor

și asigurarea procesului decizional democratic, în care deciziile se adoptă cu participarea majorității populației.

Constituția este definită ca fiind **Legea fundamentală a unui stat**, adică legea cu forță juridică superioară tuturor celorlalte legi care reglementează în mod sistematic atât principalele structuri social-economice, cât și cele ale organizării și funcționării statului, garantează drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor și stabilește îndatoririle corespunzătoare acestor drepturi.

Teoria dreptului constituțional definește mai multe categorii de constituție, în dependență de anumiți factori, unul dintre care este posibilitatea și modul de modificare a acestora.

Așadar, în funcție de posibilitatea sau modul de modificare a constituției, acestea se împart în:

- constituții flexibile
- constituții rigide.

Constituțiile flexibile se caracterizează prin faptul, că pot fi modificate relativ ușor, conform proceduri legislative obișnuite, deoarece normele constituționale au aceeași forță juridică cu a legilor obișnuite (organice ori ordinare).

Constituțiile rigide sunt acele constituții a căror conținut, datorită forței juridice supreme, poate fi modificat doar după o procedură specială și mai dificilă decât cea prevăzută pentru modificarea legilor obișnuite, în vederea asigurării protecției și stabilității Constituției.

În această ordine de idei, Constituția Republicii Moldova face parte din categoria constituțiilor rigide. Acest lucru se justifică și prin articolele 7, 72, 74, 141 - 143 din Constituție, în conformitate cu care, Constituția Republicii Moldova este legea ei Supremă, nici o lege și nici un alt act juridic care contravine Constituției nu are putere juridică.

La fel, posibilitatea și modul de adoptare a legii constituționale diferă, printr-o procedură cu mult mai rigidă decât în cazul legilor organice sau ordinare.

Astfel, în cazul legilor ordinare este necesar votul a majorității deputaților aleși, în cazul legilor organice este necesar votul a majorității deputaților aleși după cel puțin două lecturi. Pe când **legile constituționale se adoptă cu votul a două treimi din deputați** și doar în cazul în care a fost prezentat avizul pozitiv al Curții Constituționale, adoptat cu votul a cel puțin 4 judecători.

Reieșind din cele menționate putem concluziona, că Constituția Republicii Moldova este o constituție rigidă, care prin prisma articolelor 7, 72, 74, 141 - 143 reglementează și protejează principiul stabilității normelor constituționale, care la rîndul său

constituționale a fost asimilată procedurii de adoptare a legilor organice sau ordinare, fapt care contravine direct prevederilor articolelor 7, 72, 74, 141 - 143 din Constituția Republicii Moldova, potrivit cărora procedura și modul de adoptare a legilor constituționale sunt mai riguroase, decât procedura și modul de adoptare a legilor organice și ordinare.

Este de evidențiat și un alt aspect negativ al modificărilor operate la Codul electoral și anume, că acestea modificări afectează și neglijează principiul reprezentativității prevăzut de art.2 din Constituție.

În conformitate cu statistica prezentată de Comisia Electorală Centrală a alegerilor parlamentare din 2009, numărul cetățenilor incluși în listele electorale este aproximativ de 2 650 000, iar numărul aproximativ de participare a cetățenilor la alegeri este de 1 600 000.

Astfel, printr-un simplu calcul matematic am constatat, că după modificările operate la Codul electoral, și anume la compartimentul „Referendumul”:

- numărul necesar pentru validarea referendumului, adică **1/3** din numărul cetățenilor incluși în listele electorale este egal cu **883 333** de cetățeni; .

- numărul necesar pentru adoptarea deciziei, în cadrul referendumului constituțional, adică majoritatea cetățenilor care au participat la referendum este egal cu **441 667** de cetățeni.

Totodată, pentru a adopta o lege constituțională în Parlament, conform art.143 din Constituție, este necesar votul a **2/3** din deputați, sau **67** deputați, ceea ce reprezintă un număr egal cu **1 060 228** de cetățeni;

- numărul necesar pentru a adopta o lege organică, adică **52 de** deputați, este egal cu **823 763** de cetățeni;

- numărul de **441 667** de cetățeni, este reprezentat de **28** de deputați, adică mai puțin decât numărul necesar pentru a înainta un proiect de lege constituțională. În acest caz este necesar de **1/3** din deputați, adică **34** deputați, ce reprezintă **538 614** de cetățeni.

Așadar, în urma modificărilor Codului electoral efectuate la 18 iunie 2010, procedura de modificare a constituției prin referendumul constituțional, aplicînd principiul reprezentativității, a fost asimilată cu votarea legii constituționale în Parlamentul Republicii Moldova cu doar 28 de deputați, **ceea ce oferă acestei legi constituționale o legitimitate mai mică**, fapt care în opinia noastră evident contravine normelor și principiilor prevăzute de însăși Constituția Republicii Moldova.

În final, din considerentele menționate mai sus putem concluziona, că punctele 67 și 68 din Legea nr.119 din 18 iunie

2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, ce vizează modificarea articolelor 168 și 171 din Codul electoral, contravin **articolelor 1, 2, 7, 72, 74, 141 - 143 din Constituție.**

Luînd act de cele expuse, în conformitate cu art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.4 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm exercitarea controlului constituționalității a prevederilor punctelor 67 și 68 din Legea nr.119 din 18 iunie 2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

The image shows three distinct handwritten signatures or sets of initials in black ink. The top signature is the most prominent, featuring a large, sweeping initial 'C' on the left and a complex, cursive signature to its right. Below this, there is a smaller, more compact signature. At the bottom, there are initials that appear to be 'Hof' followed by a horizontal line.

29 iunie 2010

V710 Nr. 318

Domnului Dumitru PULBERE,
Președinte al Curții Constituționale

Onorată Curte,

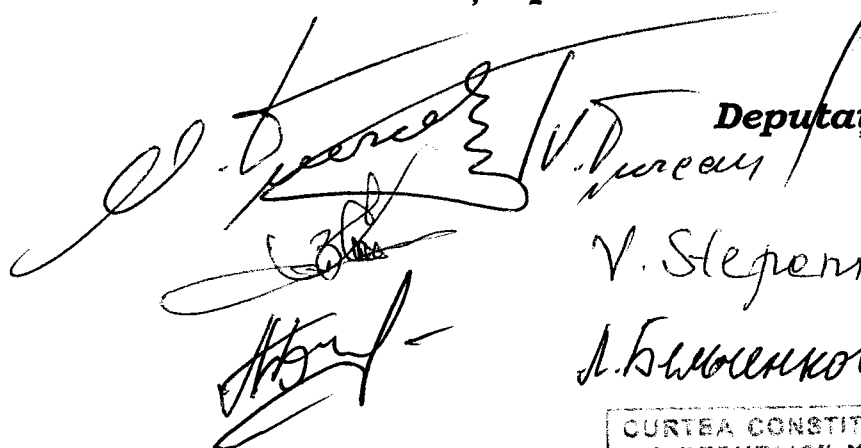
În conformitate cu prevederile art. 135 din Constituția Republicii Moldova, art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, Vă remitem, alăturat, sesizarea privind exercitarea controlului constituționalității Legii nr.119-XVIII din 18 iunie 2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

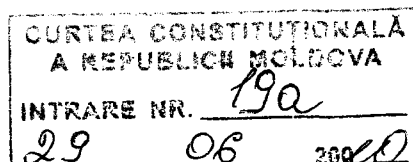
Reieșind din importanța deosebită a problemei abordate, solicităm examinarea prezentei sesizări în regim de urgență.

Anexă:

- Sesizarea privind exercitarea controlului constituționalității Legii nr.119-XVIII din 18 iunie 2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997;
- Copia Legii nr.119-XVIII din 18 iunie 2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte,

Deputați în Parlament
V. Stepaniuc
A. Buzarenkova

S E S I Z A R E

**privind exercitarea controlului constituționalității Legii
nr.119 din 18 iunie 2010 pentru modificarea
și completarea Codului electoral
nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997**

Prin prezenta sesizare, solicităm controlul constituționalității Legii nr.119 din 18 iunie 2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

În conformitate cu prevederile art.1 din Constituție, Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil, este **un stat de drept, democratic**, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valorile supreme și sunt garantate.

Potrivit dreptului constituțional, statul de drept poate fi definit ca statul organizat pe baza principiului separației puterilor în stat și urmărind prin legislația sa promovarea drepturilor și a libertăților inerente naturii umane, asigură stricta respectare a reglementărilor sale de către ansamblul organelor lui, în întreaga activitate.

Mecanismele și garanțiile juridice realizării statului de drept sunt inclusiv:

- **procedura riguroasă de modificare a Constituției;**
- **controlul constituționalității legilor;**
- controlul jurisdicțional al legalității activității administrației publice;
- organizarea unei justiții independente etc.

În această ordine de idei, una din condițiile principale de realizare a unui stat de drept și democratic, în care dreptatea și pluralismul politic reprezintă valorile supreme, **este stabilitatea prevederilor sau normelor (principiilor) constituționale**, fapt care se asigură printr-o procedură mai riguroasă de modificare a Constituției, în comparație cu celelalte categorii de acte legislative,

și asigurarea procesului decizional democratic, în care deciziile se adoptă cu participarea majorității populației.

Constituția este definită ca fiind **Legea fundamentală a unui stat**, adică legea cu forță juridică superioară tuturor celorlalte legi care reglementează în mod sistematic atât principalele structuri social-economice, cât și cele ale organizării și funcționării statului, garantează drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor și stabilește îndatoririle corespunzătoare acestor drepturi.

Teoria dreptului constituțional definește mai multe categorii de constituție, în dependență de anumiți factori, unul dintre care este posibilitatea și modul de modificare a acestora.

Așadar, în funcție de posibilitatea sau modul de modificare a constituției, acestea se împart în:

- constituții flexibile
- constituții rigide.

Constituțiile flexibile se caracterizează prin faptul, că pot fi modificate relativ ușor, conform proceduri legislative obișnuite, deoarece normele constituționale au aceeași forță juridică cu a legilor obișnuite (organice ori ordinare).

Constituțiile rigide sunt acele constituții a căror conținut, datorită forței juridice supreme, poate fi modificat doar după o procedură specială și mai dificilă decât cea prevăzută pentru modificarea legilor obișnuite, în vederea asigurării protecției și stabilității Constituției.

În această ordine de idei, Constituția Republicii Moldova face parte din categoria constituțiilor rigide. Acest lucru se justifică și prin articolele 7, 72, 74, 141 - 143 din Constituție, în conformitate cu care, Constituția Republicii Moldova este legea ei Supremă, nici o lege și nici un alt act juridic care contravine Constituției nu are putere juridică.

La fel, posibilitatea și modul de adoptare a legii constituționale diferă, printr-o procedură cu mult mai rigidă decât în cazul legilor organice sau ordinare.

Astfel, în cazul legilor ordinare este necesar votul a majorității deputaților aleși, în cazul legilor organice este necesar votul a majorității deputaților aleși după cel puțin două lecturi. Pe când **legile constituționale se adoptă cu votul a două treimi din deputați** și doar în cazul în care a fost prezentat avizul pozitiv al Curții Constituționale, adoptat cu votul a cel puțin 4 judecători.

Reieșind din cele menționate putem concluziona, că Constituția Republicii Moldova este o constituție rigidă, care prin prisma articolelor 7, 72, 74, 141 - 143 reglementează și protejează principiul stabilității normelor constituționale, care la rândul său

reprezintă garanția juridică realizării statului de drept și democratic.

Acest principiu constituțional, pînă la data intrării în vigoare a Legii nr.119 din 18 iunie 2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, a fost respectat pe deplin și de prevederile Codului electoral, care la capitolul „Referendumul” prevedea o procedură mai rigidă pentru referendumul constituțional.

Astfel, în conformitate cu prevederile art.142 din Codul electoral, referendumul republican se desfășoară în scopul exercitării puterii poporului și participării lui nemijlocit la conducerea și administrarea treburilor de stat. În funcție de natura juridică a problemelor supuse referendumului, referendumurile **republicane pot fi constituționale**, cînd sunt supuse propunerile privind revizuirea Constituției, **legislative**, cînd sunt supuse proiectele de legi sau unele prevederi ale acestora de o importanță deosebită și **consultative**, cînd sunt supuse problemele de interes național, în scopul consultării opiniei poporului asupra unor astfel de probleme.

În același timp, în conformitate cu prevederile art.168 din același act legislativ (în redacția veche), hotărârile se consideră adoptate prin referendum republican dacă pentru ea au votat majoritatea cetățenilor care au participat la referendum. În cazul în care referendumului se supune o lege constituțională, aceasta se consideră adoptată dacă pentru ea au votat cel puțin jumătate din numărul total al persoanelor înscrise în liste electorale. Iar în conformitate cu art.171, Comisia Electorală Centrală declară nevalabil referendumul republican dacă la el au participat mai puțin de 3/5 din numărul persoanelor înscrise în liste.

Așadar, prevederile Codului electoral totalmente corespundeau și respectau principiul stabilității prevederilor sau normelor constituționale, prevăzute de articolele nominalizate mai sus din Constituția Republicii Moldova și principiilor caracteristice unui stat democratic, unde deciziile se adoptă cu participarea majorității cetățenilor, **asigurînd o legitimitate mai mare a acestor decizii.**

Însă, odată cu modificările adoptate prin Legea nr.119 din 18 iunie 2010, a fost modificat art.168 și art.171 din Codul electoral, în rezultatul cărui fapt, numărul de voturi necesar pentru adoptarea deciziei în cadrul referendumului constituțional, a fost egalat cu numărul necesar pentru adoptarea deciziei în cadrul celorlalte două categorii de referendumuri republicane, iar numărul de participare a cetățenilor la referendumul constituțional, pentru ca acesta să fie considerat valabil, a fost micșorat pînă la 1/3. În aceste condiții, procedura de modificare a prevederilor sau normelor

constituționale a fost asimilată procedurii de adoptare a legilor organice sau ordinare, fapt care contravine direct prevederilor articolelor 7, 72, 74, 141 - 143 din Constituția Republicii Moldova, potrivit cărora procedura și modul de adoptare a legilor constituționale sunt mai riguroase, decât procedura și modul de adoptare a legilor organice și ordinare.

Este de evidențiat și un alt aspect negativ al modificărilor operate la Codul electoral și anume, că acestea modificări afectează și neglijează principiul reprezentativității prevăzut de art.2 din Constituție.

În conformitate cu statistica prezentată de Comisia Electorală Centrală a alegerilor parlamentare din 2009, numărul cetățenilor incluși în listele electorale este aproximativ de 2 650 000, iar numărul aproximativ de participare a cetățenilor la alegeri este de 1 600 000.

Astfel, printr-un simplu calcul matematic am constatat, că după modificările operate la Codul electoral, și anume la compartimentul „Referendumul”:

- numărul necesar pentru validarea referendumului, adică **1/3** din numărul cetățenilor incluși în listele electorale este egal cu **883 333** de cetățeni;

- numărul necesar pentru adoptarea deciziei, în cadrul referendumului constituțional, adică majoritatea cetățenilor care au participat la referendum este egal cu **441 667** de cetățeni.

Totodată, pentru a adopta o lege constituțională în Parlament, conform art.143 din Constituție, este necesar votul a **2/3** din deputați, sau **67** deputați, ceea ce reprezintă un număr egal cu **1 060 228** de cetățeni;

- numărul necesar pentru a adopta o lege organică, adică **52 de** deputați, este egal cu **823 763** de cetățeni;

- numărul de **441 667** de cetățeni, este reprezentat de **28** de deputați, adică mai puțin decât numărul necesar pentru a înainta un proiect de lege constituțională. În acest caz este necesar de **1/3** din deputați, adică **34** deputați, ce reprezintă **538 614** de cetățeni.

Așadar, în urma modificărilor Codului electoral efectuate la 18 iunie 2010, procedura de modificare a constituției prin referendumul constituțional, aplicînd principiul reprezentativității, a fost asimilată cu votarea legii constituționale în Parlamentul Republicii Moldova cu doar 28 de deputați, **ceea ce oferă acestei legi constituționale o legitimitate mai mică**, fapt care în opinia noastră evident contravine normelor și principiilor prevăzute de însăși Constituția Republicii Moldova.

În final, din considerentele menționate mai sus putem concluziona, că punctele 67 și 68 din Legea nr.119 din 18 iunie

2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, ce vizează modificarea articolelor 168 și 171 din Codul electoral, contravin **articolelor 1, 2, 7, 72, 74, 141 - 143 din Constituție.**

Luînd act de cele expuse, în conformitate cu art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.4 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm exercitarea controlului constituționalității a prevederilor punctelor 67 și 68 din Legea nr.119 din 18 iunie 2010 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

The image shows three distinct handwritten signatures or initials in black ink. The top signature is a long, flowing cursive script. Below it is a more compact, stylized signature. At the bottom is a signature that appears to be 'Hof' followed by a horizontal line.